

Kissan kilpirauhasen liikatoiminta eli Hypertyreoosi

Hypertyreoosi on sairaus, jossa kilpirauhashormonia erittyy kilpirauhasista vereen liian paljon. Kliiniset oireet aiheutuvat kiihtyneestä aineenvaihdunnasta solutasolla. Kissan hypertyreoosi on yleisin hormonitoiminnan häiriö vanhoilla (yli 8 vuoden ikäisillä) kissoilla. Sairautta esiintyy kaikilla roduilla, sekä uroksilla että nartuilla.

Sairauden syyt

Hypertyreoosin syynä on lähes aina toiminnallisen kilpirauhaskudoksen muutos. Tavallisimmin kilpirauhasen liikatoimintaa kissapotilaalla on useita pieniä hyvänlaatuisia uudismuodostumia eli kasvainmaisesti kehittyneitä rauhasrakenteita molemmissa kilpirauhasissa.

Sairauden kliiniset oireet

Kliiniset oireet voivat vaihdella yksilöllisesti lievistä vakaviin. Oireet aiheutuvat lämmöntuotannon sekä valkuais-, sokeri ja rasva-aineenvaihdunnan kiihtymisestä. Tyypillisin hypertyreoosin oire on laihtuminen hyvästä ruokahalusta huolimatta. Hypertyreoottinen kissa usein juo ja pissaa paljon ja on yleensä yliaktiivinen. Potilaalla voi olla myös ripulia, oksentelua ja karvapeitteen huonokuntoisuutta ja kissa saattaa maukua ja äännellä aiempaa enemmän, etenkin öisin. Eläinlääkärin tutkimuksessa usein todetaan hoikan ravitsemustilan lisäksi kiihtynyt sydämen lyöntitiheys sekä sydämen sivuääni. Potilas saattaa myös ylivilkkauksen takia olla vaikea tutkia ja kilpirauhaset voivat olla siinä määrin suurentuneet että ne ovat tunnusteltavissa.

Sairauden diagnostiikka

Kliiniset oireet, tunnusteltavissa oleva kilpirauhaskudos ja verestä määritettävä korkea kilpirauhahormonipitoisuus (tyroksiini, T4) vahvistavat diagnoosin. Samanaikainen vakava munuaisten vajaatoiminta, maksan vajaatoiminta tai sokeritauti saattavat alentaa mitattavaa T4 pitoisuutta veressä, jolloin taustalla vaaniva hypertyreoosi saattaa jäädä huomioimatta.

Kissan T4 normaaliarvo on 12-50 nmol/ml.

Sairauden hoito

Koska sairauden taustalla on yleensä kilpirauhasen uudismuodostuma, on muuttuneen kilpirauhasen kirurginen poisto hyvä hoitovaihtoehto. Tämän toimenpiteen pienenä riskinä on lisäkilpirauhasen vaurioituminen, jolloin on turvaututtava kalsiumlisään leikkauksen jälkeen, joskus jopa elinikäisesti. Ennen leikkausta kilpirauhaspitoisuus tulisi mielellään laskea normaalirajoihin kilpirauhashormonin synteesiä estävällä lääkkeellä.

Hypertyreoosipotilaat ovat usein vanhoja kissoja, joilla siis saattaa olla muitakin yleissairauksia (erityisesti munuaisten vajaatoiminta), jolloin leikkaushoidon sijasta kilpirauhaspitoisuutta estävä lääkitys saattaa olla turvallisempi vaihtoehto. Lääkityksenä käytetään metimatsoli- tai karbimatsolitabletteja, joita annostellaan 1-3 kertaa päivässä.

Annostus on aina yksilöllinen. Alkuannos on yleensä sekä metimatsolia että karbimatsolia käytettäessä 2,5 mg 2 kertaa päivässä kissaa kohden, jota nostetaan hiljalleen oireiden ja kontrolliverinäytteiden mukaan. Päiväannos harvoin ylittää 10-12,5 mg. Lääkitykseen liittyviä sivuvaikutuksia voivat olla mm. ruokahaluttomuus, oksentelu, voimattomuus, valkosolu- ja verihiutalekato. Potilasta seurataan verinäyttein tiuhemmin lääkityksen alkuvaiheessa, kunnes löydetään sopiva annostaso.

Tämän jälkeen kilpirauhashormonipitoisuutta (T4) seurataan yleensä 1-2 kertaa vuodessa. On kuitenkin tavallista että lääkityksen tarve voi nousta ajan myötä, jolloin tilannetta saatetaan joutua seuraamaan useamminkin. Samalla kontrolloidaan tarvittaessa munuaisten toimintaparametrit sekä valkosolujen että verihiutaleiden pitoisuudet. Verinäyte voidaan ottaa mihin aikaan päivästä tahansa edellyttäen että aamulääke on annettu ja lääkitys on ollut säännöllistä edellisten päivien aikana. Lääkitys on elinikäinen silloin kun sairautta ei hoideta kirurgisesti (ks. yllä).

Artikkelin kirjoittaja: [Ali Eklöf, ELL, pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri](#)

© 2008 Apex Malmin Eläinklinikka. Lyhyt lainaus artikkelista sallitaan, kun artikkelin kirjoittaja Ali Eklöf, Malmin Eläinklinikka Apex ja kirjoitusvuosi 2008 mainitaan. Koko artikkelin kopiomisesta web-sivuille tai muuhun käyttöön on aina sovittava kirjoittajan kanssa.